

Tillämpad välfärdsforskning 2024: Praktiknära forskartjänst

Information om utlysningen

I den här utlysningen ingår fyra bidragsformer: projektbidrag, programbidrag, praktiknära forskartjänster och samverkansbidrag. Utlysningen ska bidra till att stärka klient- och praktiknära forskning inom socialtjänstens verksamhetsområden. Forskningen ska bedrivas i samverkan med relevanta målgrupper. Projektbidrag avser stöd för enskilda forskningsprojekt. Programbidragen syftar till att bygga upp och stärka forskningsmiljöer för en långsiktig kunskapsupbyggnad och kompetensutveckling över en längre tid. Bidrag till praktiknära forskartjänster syftar till att främja kopplingen mellan forskning och socialtjänstens praktik och kan sökas av personer som arbetar med socialtjänstfrågor och som vill forska på deltid. Samverkansbidraget kan användas för att finansiera aktiviteter som bidrar till en kunskapsbaserad och kunskapsutvecklande praktik inom socialtjänsten eller till att stärka förutsättningarna för praktik- och klientnära forskning, och som genomförs i samverkan mellan forskare inom akademien och verksamheter och myndigheter inom socialtjänstens verksamhetsområden.

Totalt avsätts 182 miljoner kr för åren 2024–2029.

Sista dag att skicka in ansökan är den 25 oktober 2023, kl. 14.00.

Bakgrund

Forte ansvarar för ett nationellt forskningsprogram om tillämpad välfärdsforskning. Det nationella forskningsprogrammets syfte är att stärka klient- och praktiknära forskning inom socialtjänstens verksamhetsområden. Klient- och praktiknära forskning bygger på frågeställningar som är relevanta utifrån socialtjänstens och klienters och brukares behov och kan leda till nytta och användbarhet för klienter, socialtjänstens verksamhet och samhället i stort. Forskningen som finansieras från programmet ska kunna användas inom socialtjänsten för att utveckla och förbättra såväl verksamheten som brukarnas livssituation och förutsättningar. Ytterligare ett mål för programmet är att öka samverkan mellan forskning och praktik och att öka delaktigheten från brukare och anhöriga i forskningen. Programmet ska också bidra till att forskningsresultaten kommer det omgivande samhället till del och omsätts i utveckling och förbättring.

Forskningen som finansieras ska uppfylla höga kvalitetskrav, adressera identifierade forskningsbehov samt gärna omfatta flera olika discipliner och vetenskapliga kompetenser. Forte välkomnar studier av olika vetenskapliga ansatser, såväl kvalitativa som kvantitativa metoder eller mixade metoder.

Inriktning

Utlysningens inriktning utgår från åtta prioriterade områden. Dessa presenteras mer utförligt i [programmets strategiska agenda](#). Ansökningar inom denna utlysning ska vara inriktade på någon eller några av nedan prioriterade områden. Observera att det förekommer överlapp mellan dessa och att en ansökan kan svara mot flera områden. De exempel på forskningsbehov som nämns i texterna ska inte betraktas som uttömmande, utlysningen är öppen även för andra forskningsinriktningar som är relaterade till de prioriterade områdena och programmets mål under förutsättning att relevansen för socialtjänsten och brukare/klienter kan motiveras.

1. **Effekter av interventioner.** Det behövs mer interventionsforskning som utvärderar effekterna av de insatser som används i socialtjänsten utifrån individnära utfallsmått. Det behövs forskning både om befintliga interventioner samt utveckling och utvärdering av nya insatser. Den sociala aspekten i insatser behöver belysas, så som metoder för bemötande, relationsskapande och förhållningssätt. Mer forskning behövs också om olika insatsers kostnadseffektivitet. Fler randomiserade kontrollerade studier och kvasiexperimentella studier med en jämförelsegrupp och upprepade mätningar behövs.
2. **Metoder för att utreda individers behov av insatser.** Forskning om metoder för att utreda, bedöma och beskriva individers problem, situation och behov av insatser. Det behövs både kvantitativ forskning och forskning med en kvalitativ ansats som undersöker bemötande, interaktioner och relationsskapande och hur detta påverkar bedömningen.
3. **Socialtjänstens förebyggande arbete och tidiga insatser.** Mer kunskap behövs om effekter av socialtjänstens förebyggande, tidiga och uppsökande insatser. Utöver ett individ- och grupperspektiv omfattar forskningsområdet även den samhällsbaserade socialtjänsten. Det finns behov av forskning om effekter och nytta av socialtjänstens medverkan i samhällsplaneringen för att bidra till att förebygga sociala problem och bidra till en god samhällsmiljö.
4. **Implementering, förändrings- och förbättringsarbete.** Det behövs forskning om metoder för att överföra ny kunskap till praktiken samt kunskap om hur verksamheten kan organiseras för att skapa en arbetskultur för lärande och förbättring av kvalitet. Det behövs även forskning om metoder för systematisk uppföljning, till exempel utveckling och forskning om planerings- och uppföljningsverktyg, både för socialtjänstens kärnverksamhet och för behandlingsverksamheter.
5. **Sammanhållna insatskedjor och samverkan.** Forskning om samordning i gränssnittet mellan socialtjänsten och till exempel hälso- och sjukvård, skola, olika myndigheter och det civila samhället. Forskningen behöver utvärdera vilka effekter samordning får för brukarna. Det behövs även forskning om samarbete mellan kommuner och inom lokala socialtjänster samt samhällsekonomiska aspekter kring

samordning.

6. **Brukarmedverkan/delaktighet.** Det är viktigt att utveckla och utvärdera metoder utifrån brukarnas behov och att organisera arbetet och arbetssätt i socialtjänsten utifrån ett brukarperspektiv. Forskning om metoder för att skapa delaktighet och inflytande samt vilka effekter och följder brukarmedverkan får. Brukarperspektivet är en viktig aspekt även i forskning inom de andra prioriterade områdena.
7. **Digitalisering och välfärdsteknik.** Forskning om välfärdsteknologi för att utveckla både arbetssätt, processer, organisation och insatser i socialtjänsten. Området omfattar forskning om etiska och juridiska aspekter kring välfärdsteknik samt hälsoekonomisk forskning om effekter om digitalisering och välfärdsteknologi.
8. **Ideell och privat sektor som utförare av socialtjänstens insatser.** Forskningen om hur förändringar av socialtjänsten och ansvarsfördelningen i form av hur privatisering påverkar brukarna, tjänsternas kvalitet och innehåll samt kostnadsutvecklingen behöver stödjas. Villkoren för samhällets styrning och kontroll av detta fält är viktiga forskningsfrågor samt frågan hur informationen till brukare/klienter och anhöriga ska organiseras och utföras.

Samverkan mellan forskning och praktik

Forskningen som finansieras av programmet ska planeras och genomföras i samverkan med relevanta målgrupper, exempelvis berörda professioner, brukar- och intresseorganisationer och/eller brukare och klienter. Syftet med detta är att höja kvaliteten och relevansen i forskningen.

Samverkan kan ske på olika vis och vara olika djupgående. Det kan ske genom konsultation av relevanta samverkansparter, där dessa ges möjligheten att påverka forskningens design och utförande. Samverkan kan också ske genom ett mer aktivt samarbete, där samverkansparterna är involverade som deltagare i planering och utförande av forskningen. Forskningen kan även genomföras i partnerskap med flera av eller alla de aktörer som berörs av den aktuella forskningsfrågan. Graden av samverkan bör dock styras av forskningens inriktning och frågor. Att enbart involvera brukare och klienter eller andra samarbetsaktörer i rollen som studieobjekt, eller för att bidra med data, uppfyller inte kraven för samverkan i forskning inom programmet för tillämpad välfärdsforskning.

Samverkan i forskning kräver en ansats där projektet utvecklas i samarbete med relevanta aktörer. I ansökan ska processen för detta beskrivas samt på vilket sätt samverkan sker i de olika delarna av forskningsprocessen:

- Studiens (eller interventionens) design
- Datainsamling
- Dataanalys¹

¹ Samverkan i dataanalys och tolkning av data kan till exempel innebära att forskarna diskuterar sina resultat och slutsatser med samverkande parter och får reaktioner och synpunkter som forskarna därefter kan ta med sig i det fortsatta arbetet, det vill säga som en form av kvalitetssäkring.

- Tolkning av data¹
- Spridning av resultat
- Implementering

För att uppfylla kraven för praktik- och klientnära forskning samt samverkan behöver de sökande i utlysningen visa att:

- forskningsfrågan är prioriterad för dessa grupper
- utfallsmåtten är viktiga för klienter och brukare
- klienter och brukare kommer att involveras i forskningsprocessen och
- kostnaderna för detta är inkluderade i projektets budget.

Liknande principer ska tillämpas om forskningen främst ska utföras med praktiker eller beslutsfattare eller andra relevanta aktörer. Forte är medvetna om att det kan vara svårt att vara explicit med metoder och tillvägagångssätt för samverkan när ansökan skrivs fram eftersom dessa bör tas fram i dialog med de som ska involveras i projektet. Dock bör ansökan kunna beskriva de olika tillvägagångssätt som övervägs och processen för att göra brukare, klienter och praktiker delaktiga i att komma överens om de slutliga metoderna och tillvägagångssätten för samverkan.

[Läs mer om principer för samverkan i forskning i NIHR:s vägledning.](#)

Praktiknära forskartjänst

Bidragsformen praktiknära forskartjänst syftar till att främja kopplingen mellan forskning och socialtjänstens praktik, omsättningen av forskningserfarenheter till praktiken och därmed främja ett kontinuerligt utvecklings- och förbättringsarbete. Bidraget ger disputerade personer som arbetar med socialtjänstfrågor utanför akademien möjlighet att genomföra ett praktiknära forskningsprojekt och omsätta forskningserfarenheter till praktik. I ansökan ska mervärdet av att få bidraget beskrivas och på vilket sätt bidraget bidrar till programmets mål att föra forskning och praktik inom socialtjänstens verksamhetsområden närmare varandra.

Bidraget kan sökas av disputerade personer som arbetar med socialtjänstfrågor inom både socialtjänsten, hälso- och sjukvården, FoU-enheter, andra myndigheter och organisationer. Den sökande ska ha möjlighet att bedriva forskning på deltid. I ansökan ska det finnas ett intyg från kommun/arbetsgivare som garanterar denna möjlighet. I ansökan ska nuvarande arbetsuppgifter beskrivas liksom på vilket sätt de berör socialtjänstens verksamhetsområde.

Forskningen ska bedrivas vid en godkänd medelsförvaltare, som kan vara antingen ett lärosäte eller en organisation utanför akademien. I det fall forskningen ska bedrivas vid ett lärosäte ska intyg bifogas från institutionen/lärosätet att den sökande är välkommen att bedriva sin forskning där.

Bidraget avses att i huvudsak användas till att finansiera arbetstid för huvudsökande. Bidraget kan också användas för övriga kostnader som är nödvändiga för forskningens genomförande, vilket motiveras i ansökan.

- **Beloppsnivå:** Det finns inget maxbelopp för denna bidragsform men sökta löneandel för huvudsökande får ej uppgå till mer än 50 procent av heltidstjänst. Den sökta budgeten ska motiveras i ansökan.
- **Tidsperiod:** Bidrag kan lämnas för en tidsperiod från två till tre år.
- **Behörighet:** Du är behörig att söka bidrag för en praktknära forskartjänst i den här utlysningen om du har avlagt doktorsexamen senast det datum då utlysningen stänger. Huvudsökande ska arbeta inom socialtjänsten eller motsvarande verksamhet och måste vara knuten till en godkänd medelsförvaltare.
- **Begränsningar:** Samma person får endast skicka in en ansökan som huvudsökande till någon av de tre bidragsformerna projektbidrag, programbidrag och praktknära forskartjänst i denna utlysning. Utöver detta är det tillåtet att även skicka in en ansökan som huvudsökande för bidragsformen samverkansbidrag. Det finns inga begränsningar för sökande som också ansöker om, eller sedan tidigare innehar, bidrag i Fortes övriga utlysningar.

Ansökningsprocessen

Alla ansökningar skickas in via [ansöknings- och granskningsystemet Prisma](#). Innan du påbörjar din ansökan, försäkra dig om att följande villkor är uppfyllda:

- Du har skapat ett personligt konto i Prisma
- Alla som ingår i ansökan som medverkande forskare har skapat personliga konton i Prisma
- CV- och publikationsuppgifter för huvudsökande och medverkande forskare har lagrats på respektive forskares personliga konto
- Din medelsförvaltare har ett organisationskonto i Prisma och har blivit godkänd som medelsförvaltare hos Forte. [Läs mer om Fortes kriterier för godkännande av medelsförvaltare »](#)

Ett villkor för att din ansökan ska beredas är att slutredogörelser för eventuella tidigare beviljade bidrag har skickats in. Detta gäller endast bidrag där tidpunkten för slutlig återrapportering har passerat. Vi tar hänsyn till eventuell tidigare beviljad förlängning av dispositionstiden och därmed senarelagd datum för återrapportering.

Ansökningar om samverkansbidrag ska skrivas på svenska eller engelska. För mer information om hur ansökan ska skrivas, se instruktioner på utlysningens webbsida.

Bedömningsprocessen

När du har skickat in din ansökan lämnas den över till beredningsgruppen för bedömning. Beredningsgruppen består av ämnessakkunniga forskare och representanter från organisationer inom socialtjänstens verksamhetsområden. Utifrån deras bedömning är det Fortes styrelse som tar beslut om vilka ansökningar som ska beviljas.

För att beviljas finansiering från Forte måste en ansökan hålla hög vetenskaplig kvalitet, vara samhällsrelevant och vara genomförbar. Ansökningar bedöms utifrån nedan beskrivna bedömningskriterier och krav. Bedömningen är en helhetsbedömning som

väger samman samtliga kriterier och krav, och relaterar dessa till utlysningen och dess syfte. Centralt i bedömningen är hur den sökande har motiverat de olika val som gjorts i ansökan (av frågeställning, teori, metod och så vidare).

I de fall två eller flera ansökningar i den sammanvägda bedömningen bedöms likvärdiga har beredningsgruppen möjlighet att i första hand prioritera ansökningar från sökande av underrepresenterat kön. Med underrepresenterat kön avser Forte det kön som har en lägre beviljandegrad i förhållande till söktryck. I andra hand kan beredningsgruppen prioritera ansökningar som bidrar till en större variation av frågeställningar och tema bland de finansierade projekten.

[Läs mer om Fortes processer för bedömning och beslut »](#)

Krav för ansökan

Alla ansökningar måste möta nedanstående krav för att kunna få finansiering. I vilken utsträckning kraven möts är en del av beredningsgruppens helhetsbedömning.

- Forskningen ska vara relevant i relation till utlysningens inriktning och bidragsformens beskrivning.
- Ansökan ska adressera och motivera om ett köns- och genusperspektiv är tillämpligt eller ej för forskningen samt hur detta beaktas i forskningen.
- Forskningen ska bedrivas etiskt och ansökan ska adressera forskningens etiska aspekter, samt redogöra för hanteringen av eventuell etisk problematik.

Bedömningskriterier

De olika kriterierna har samma vikt i bedömningen. I vilken utsträckning kriterierna uppfylls är en del av beredningsgruppens helhetsbedömning.

Vetenskaplig kvalitet

- Syfte, frågeställningar, teoriansknytning och bakgrund
Hur väl och stringent forskningens syfte, frågeställningar, teoriansknytning och bakgrund är beskrivet, motiverat och förankrat i tidigare forskning.
- Studiedesign, empiriskt material samt metoder för datainsamling och analys
Hur väl och stringent forskningens design, metoder och empiri är beskrivet och motiverat, samt lämpligheten av dessa i förhållande till forskningens syfte, frågeställningar och potential för relevanta resultat.
- Originalitet
Forskningens originalitet och potential att utveckla ny kunskap (inklusive nyskapande metoder, teorier och/eller data).
- Mång- och/eller tvärvetenskaplig ansats, när det är tillämpligt
Relevansen av en mång- och/eller tvärvetenskaplig ansats samt hur detta beaktas och motiveras i ansökan.

Samhällsrelevans och nyttiggörande

- Relevans för omgivande samhälle

Vilka samhällsutmaningar forskningen relaterar till, hur forskningen avser bidra till att hantera dessa utmaningar, samt hur väl beskrivet och motiverat behovet av forskningen är för forskningens intressenter, allmänhet och/eller omgivande samhälle.

- Nytta för omgivande samhälle
På vilket sätt forskningen på kort eller lång sikt förväntas leda till nytta för forskningens intressenter, allmänhet och/eller omgivande samhälle, samt hur denna nytta är tänkt att främjas.
- Samverkan med omgivande samhälle
Hur inkludering i forskningsprocessen av dem som berörs av forskningen (till exempel brukare, patienter, praktiker, professioner, beslutsfattare) har beaktats och motiverats i ansökan, samt hur väl detta har utformats.
- Kommunikation av forskningsresultat
Huruvida spridning av forskningsresultat planeras för samtliga relevanta målgrupper, samt rimlighet i planerad kommunikation (i till exempel akademiska och/eller populärvetenskapliga artiklar, böcker, seminarier, workshops, utbildningsmaterial).

Genomförbarhet

- Arbetsplanens kvalitet
Arbetsplanens (inklusive tidsplanens) tydlighet och rimlighet i förhållande till behoven för forskningens genomförande.
- Projektledarens och projektgruppens kompetens
Deltagarnas kompetens och färdigheter (baserat på tidigare erfarenheter och prestationer) i förhållande till behoven för forskningens genomförande.
- Personal och budget
Rimlighet i budgeterade kostnader och deltagarnas planerade arbetsinsatser för forskningens genomförande.

Vägledande frågor

De vägledande frågorna utgår ifrån bedömningskriterierna. Avsikten med frågorna är att utgöra ett stöd för sökande i utformningen av sina ansökningar samt för Fortes granskare i bedömningsprocessen.

Generella krav

- Ligger forskningen inom utlysningens inriktning och bidragsformens beskrivning?
- Kan ett köns- och genusperspektiv tillföra något viktigt till forskningen och har detta i så fall inkluderats på ett lämpligt sätt?
- Bedrivs forskningen i enlighet med forskningsetiska principer och god forskningssed och har eventuella etiska problem adresserats på ett lämpligt sätt? [Läs mer i den europeiska kodexen för forskningens integritet \(vr.se\) »](#)

Vetenskaplig kvalitet

- Är behovet av forskningen väl motiverat och grundat i befintlig forskning?
- Är forskningens frågeställningar välformulerade och väl underbyggda?
- Är centrala teoretiska perspektiv och begrepp väl beskrivna och väl motiverade?

- Är forskningsmetoderna tydligt beskrivna och de bäst lämpade för att besvara uppställda forskningsfrågor?
- Har hänsyn tagits till potentiella problem med forskningsmetoderna (till exempel systematiska fel) och hur de kan hanteras?
- Har forskningen potential att generera betydelsefulla resultat och på ett väsentligt sätt flytta fram kunskapsläget inom forskningsområdet? Används till exempel teorier, data eller metoder på ett nyskapande sätt för att besvara forskningsfrågorna?
- Skulle forskningens kvalitet gagnas av en mång- och/eller tvärvetenskaplig ansats och används i så fall en sådan på ett ändamålsenligt vis?

Samhällsrelevans och nyttiggörande

- Är forskningsfrågor, utfallsmått och centrala perspektiv relevanta för de som berörs av forskningen (till exempel brukare, patienter, praktiker, professioner, beslutsfattare)? Är relevansen väl beskriven och motiverad? Saknas någon för forskningen viktig part eller något centralt perspektiv i projektet?
- Finns det en väl beskriven plan för hur forskningen ska komma till användning i omgivande samhälle och för de som berörs av forskningen?
- Ska aktörer som berörs av forskningen ingå i genomförandet av den? Finns en väl beskriven plan för hur och i vilka delar av forskningsprocessen som samverkan ska ske? Är roller och mandat tydligt beskrivna för medverkande parter? Finns det dokument som styrker samverkan (till exempel "letter of intent"? Omfattar projektbudgeten kostnader för samverkan?
- Finns det en väl beskriven plan för hur forskningen ska kommuniceras, såväl inom akademien som för omgivande samhälle och relevanta intressenter?

Genomförbarhet

- Är arbetsplanen realistisk och lämplig för att genomföra forskningen och nå uppställda mål?
- Framgår det av ansökan att projektledaren och projektgruppen har den kompetens som behövs för att genomföra forskningen och nå uppställda mål?
- Är budgeten och deltagarnas planerade arbetsinsatser realistiska och lämpliga för att genomföra forskningen och nå uppställda mål?
- Har potentiella problem eller risker med forskningens genomförande beskrivits väl och finns det någon plan för att hantera dem?

Riktlinjer för hur Forte hanterar ansökningar där delar av forskningen ska bedrivas utomlands

Forte ser positivt på internationell forskningssamverkan. Fortes ansvarsområden rymmer komplexa samhällsutmaningar där internationell forskningssamverkan kan ge viktiga bidrag.

Fortes bidrag kan användas för att finansiera forskning där vissa delar bedrivs i andra länder, men forskningen ska vara initierad och ledd från Sverige eller tydlig del i samarbetsforskning.

Ansökningar som innehåller internationella samarbeten bedöms med samma kriterier som övriga forskningsansökningar och av samma beredningsgrupper.

I bedömningen av forskningsansökningar ska granskarna i Fortes beredningsgrupper bedöma om en eventuell utlandsdel i ett projekt tillför ett mervärde för projektet eller är en förutsättning för ett projekt med t.ex. global eller komparativ ansats.

Det är huvudsökandes ansvar att ta reda på hur den egna medelsförvaltaren ställer sig till att finansiera forskning där vissa delar bedrivs i andra länder och finna lämpliga former för hur samarbetet ska gå till i varje specifikt fall.

Det är medelsförvaltaren för bidraget som bestämmer och tar ansvar för att vid behov anställa utländsk personal eller betala för aktiviteter och tjänster som utförs i andra länder.

Plan S och öppen tillgång

Resultat från Fortefinansierad forskning ska publiceras fritt tillgängligt (open access). [Läs mer om Fortes riktlinjer för publicering med öppen tillgång »](#)

SweCRIS

Forte överför information om beviljade bidrag till SweCRIS, en nationell databas över bidragsfinansierad forskning som inrättats på uppdrag av regeringen. [Läs mer om SweCRIS »](#)

Tidsplan

Utlysningen öppnar	2023-09-07
Utlysningen stänger	2023-10-25
Fortes styrelse fattar beslut om finansiering	Februari 2024
Beslut publiceras	Mars 2024
Projektstart	2024-04-01